

Standpunt: beleidsvraag of machtsvraag?

Dick van Putten

Met de volgende woorden ontraadde de minister van VWS op 21 december 2011 in de Tweede Kamer een motie van GroenLinks: 'Naar mijn mening is dit een zaak van sociale partners zelf. Misschien zou het helpen om bedrijfsartsen wat beter te betalen. Dan worden mensen misschien weer wat enthousiaster om dit werk te gaan doen. Als dit al ergens een plekje heeft in het kabinet, dan is het bij de minister van Sociale Zaken. Ik zal wel de vinger aan de pols houden.' Niet in mijn achtertuin zal ze gedacht hebben. Maar een vinger aan de pols kan nooit kwaad. Met een dergelijke reactie zou je denken dat in de motie gevraagd wordt of de minister vanuit haar begroting de salarissen van bedrijfsartsen met ingang van 1 januari 2012 wil verdubbelen, zoals overheden dat ook wel eens doen bij de opbrengst van een collecte voor een goed doel. In de motie wordt echter gevraagd om de beroepsgroep van bedrijfsartsen expliciet te betrekken in de jaarlijkse brief over de arbeidsmarkt in de zorg. Dit vanwege de sombere vooruitzichten over het aantal bedrijfsartsen (minimale instroom, grote uitstroom) en hun mogelijke rol bij het beperken van de vraag naar curatieve zorg. Een onderwerp waarover begin december ook al een serie interessante Kamervragen zijn gesteld aan de staatssecretaris van SZW.

In de bedrijfsgezondheidszorg en in het bijzonder op het snijvlak met de curatieve zorg is sprake van systeemfalen. De (ongewenste) effecten zijn meetbaar en zichtbaar: de bedrijfsarts is een onbekende, werkgever noch werknemer ziet hem (of haar) op de werkvloer, preventie komt nauwelijks van de grond, beroepsziekten signaleren en melden is een ondergeschoven kindje, effectieve interventies blijven onbenut en er zijn grote vermijdbare kosten ten gevolge van uitval en inefficiënte zorg. In de nabije toekomst dreigen werkgerelateerde gezondheidsklachten de curatieve (eerstelijns)zorg nog verder te belasten. De afstemming tussen de verschillende belanghebbende partijen ontbreekt en de marktwer-

king lijkt zich vooral toe te spitsen op verzuimcontracten. Dat falen is vervelend voor werknemers, overheid en ook werkgevers. Het belemmert namelijk een doel dat alle partijen zich stellen: een gezonde en productieve arbeidsdeelname, ofwel duurzame inzetbaarheid. En dat geldt vooral voor werknemers die zwaar fysiek en/of psychisch belastend werk doen, of die nu langs de zijkant van de arbeidsmarkt staan.

In verschillende rapporten van adviesorganen van de overheid en onderzoeksinstituten wordt ingegaan op de oorzaken voor het falen. Daarbij zijn overigens ook goede praktijken aan het licht gekomen; op bedrijfsniveau bijvoorbeeld preventie/behandeling op de werkplek bij functies met fysiek zwaar werk, en op brancheniveau een door werknemers en werkgevers gefinancierde preventieve bedrijfsgezondheidszorg. Maar dit zijn uitzonderingen die niet opgeschaald worden en daarmee vooral het falen van het systeem bevestigen. Dit zou op zich reden moeten zijn voor de overheid om zich daar als systeembeheerder mee te bemoeien. Of de overheid nu ook aan zet is om het systeemfalen op te lossen, en zo ja met welke prikkels of instrumenten, is nog te bezien. Ook daarvoor zal ongetwijfeld een kosten-batenberekening opgesteld moeten worden. Een interessante vraag voor de volgende brief over de arbeidsmarkt in de zorg: welke prikkels leiden ertoe dat werkgevers en werknemers over een breed front sturen op preventieve bedrijfsgezondheidszorg voor werknemers in de zorg en overige sectoren?

Het zou mooi zijn als de beleidsvrouw van het ministerie van VWS het op dit dossier won van de machtspolitica in haar. De laatste kan altijd nog nee zeggen als er inderdaad een motie wordt ingediend om de salarissen van bedrijfsartsen vanuit haar begroting te verdubbelen.

